

Schrijnders wint Volkskrant/DIA-scriptieprijs 2012

UvA-student wint met studie over Oost-Duitse jeugdcultuur

[Achtergrond](#) - 16 januari 2013 - Auteur: Marja Verburg

Met een studie naar de Oost-Berlijnse jeugdcultuur en muziek in de jaren vijftig en zestig heeft Marlene Schrijnders dinsdagavond de Volkskrant/DIA-scriptieprijs gewonnen. Ze beschrijft hoe de jeugd en het regime in de DDR steeds weer tegenover elkaar kwamen te staan. Lynn Stroo kreeg de aanmoedigingsprijs voor haar bachelorscriptie over de Nederland-Duitse betrekkingen tussen 1918 en 1925.

“Toen ik in Berlijn voor mijn scriptie voor het eerst in een archief kwam, wist ik: dit is het. Hier word ik gelukkig van.” Marlene Schrijnders vertelt het na afloop van de scriptieprijsuitreiking met een bijna verlegen glimlach. “Het was überhaupt de eerste keer dat ik in een archief kwam. Ik wist helemaal niet hoe het daar aan toe ging. Hoe gedraag je je daar?”

Schrijnders studeerde Duitse Taal en Cultuur aan de Universiteit van Amsterdam voor ze besloot de Geschiedenismaster Duitslandstudies te gaan doen. “Ik moest in het begin wel historische kennis inhalen, bijvoorbeeld over hoe je bronnenonderzoek doet. Dat is bij Geschiedenis anders dan bij Duits.”

Lang haar

In de Berlijnse archieven ging de DDR-wereld voor haar open. “Alles werd daar gedocumenteerd en tot in de kleinste details beschreven. Dan worden gebeurtenissen heel goed voorstelbaar.” Dat is wat Schrijnders wilde: een levendig verhaal vertellen over de jeugdcultuur in Oost-Berlijn in de jaren vijftig en zestig, dat de lezer kan meebelevén. “Ik miste dat vaak in de studies die ik las, dat concrete gevoel.”

De genomineerden:

Rosa den Heijer, ‘Trotz alledem: over-leven en geloven in de DDR. Een onderzoek naar het werk, leven en de overtuiging van Stefan Heym, Wolf Biermann en Christa Wolf.’ (Universiteit Leiden)

Nina Lange, ‘Niederlande, Jahre voraus? Een vervlochten geschiedenis over de betekenis van Nederland in het Duitse immigratie- en integratiedebat (2002-2010).’

(Universiteit van Amsterdam)

Marlene Schrijnders, 'Heiße Musik' im Kalten Krieg. Jugendmusikkultur in Ost-Berlin 1956-66.' (Universiteit van Amsterdam)

Lynn Martina Stroo, 'Nederlands-Duitse betrekkingen 1918-1925. Nederland en het Verdrag van Versailles in 1919: Hoe Nederland onzijdig, maar niet afzijdig kon blijven.' (Erasmus Universiteit Rotterdam)

Thijs Wubbels, 'Lessen uit de Wiedervereinigung. De Duitse hereniging, monetaire unies en de huidige EMU-crisis.' (Rijksuniversiteit Groningen)

Eerder op de avond had ze net als de andere genomineerden het onderwerp van haar scriptie voorgesteld. In de jaren vijftig wist de Oost-Duitse partij de SED zich geen raad met de jongeren. Hun muziek kwam uit kofferradio's en was overal op straat, op stations en in clubs te horen. Een deel van de jeugd was voor het regime een veiligheidsrisico en moest onder controle worden gehouden. Toch waren er ook progressieve functionarissen, vooral bij de jeugdorganisatie FDJ, die probeerden een modern jeugdbeleid te ontwikkelen. Dat was niet zonder gevaar. Een FDJ-functionaris die openlijk verklaarde dat lang haar toch best goed kon staan, werd ontslagen, las Schrijnders bijvoorbeeld in de archieven.

Generatieconflict

Schrijnders toont volgens het juryrapport met haar masterscriptie voor het eerst aan hoe onder druk van de repressie in de DDR jongeren uitweken naar de rand van de stad en het Berlijnse platteland, waar minder controle was en ze hun muziek verder konden ontwikkelen. Uiteindelijk besloot de SED in 1965 de beatmuziek te verbieden. "Daarmee was de poging om jeugd en overheid te verbinden definitief mislukt en was er alleen nog eenzijdige modernisering", aldus Schrijnders.

De jury van de scriptieprijs werd gevormd door voorzitter Paul Schnabel, directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau, Hans Wansink en André Roelofs van de Volkskrant en Ton Nijhuis, directeur van het Duitsland Instituut. Schnabel roemde Schrijnders uitgebreide archiefonderzoek en de manier waarop ze "de ellende maar ook het tragikomische van het leven in de DDR" in haar studie laat zien. Ook was de jury onder de indruk van het uitstekende Duits waarin Schrijnders haar scriptie had geschreven.

De aanmoedigingsprijs ging naar Lynn Stroo. Deze studente van de Erasmus Universiteit Rotterdam was als enige deelnemer met een bachelorscriptie genomineerd. Haar studie over de Nederlands-Duitse betrekkingen tussen 1918 en 1925 maakt duidelijk hoe Nederland zich in zijn oordeel over het Verdrag van Versailles liet leiden door het belang van goede handelsbetrekkingen met

Duitsland. Daarmee vult zij een witte vlek in de geschiedschrijving, aldus de jury.

Ruggen tegen elkaar

Voordat juryvoorzitter Schnabel overging tot de bekendmaking van de winnaar sprak hij over de relatie tussen Nederland en Duitsland in Europa. Hij gebruikte daarbij het beeld, ooit geschetst door schrijver Harry Mulisch, van twee landen met de ruggen tegen elkaar aan, die elkaars warmte en bewegingen voelen maar elk een andere kant opkijken. Nederland en Duitsland delen veel met elkaar maar verschillen in veel opzichten ook van elkaar, aldus Schnabel. Zo heeft Duitsland veel meer dan Nederland te lijden onder vergrijzing, bevolkingskrimp en pensioentekorten.

In Europa wordt graag het beeld geschetst van een gemeenschappelijke Europese geschiedenis en traditie, die de basis moet vormen voor een gemeenschappelijke toekomst, aldus Schnabel. Maar wat Nederland en Duitsland volgens hem vooral bindt zijn de dingen die we overnemen uit Engeland en Amerika, zoals Apple en McDonalds. "Daar is geen schuld of verleden mee gemoeid. Daarin zit onze gemeenschappelijkheid, de voorbeelden die we van elders zien en waarin we ons herkennen. Of in onzichtbare verbindingen die we via Brussel hebben. Maar we oriënteren ons niet op elkaar. Dat kun je jammer vinden, maar dat blijft zo."

De Volkskrant en het Duitsland Instituut Amsterdam (DIA) reiken iedere twee jaar een prijs uit voor de beste scriptie over een onderwerp dat direct gerelateerd is aan Duitsland of het Europese integratieproces en de rol van Duitsland daarin. De winnaar of winnares ontvangt €1500,- en een tweedaagse meeloopstage in Berlijn, Brussel of in Amsterdam.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/47/schrijnders-wint-volkskrantdia-scriptieprijs-2012>